

Ірина СЛОНЕВСЬКА,

orcid.org/0000-0001-6960-0539

*кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри культурології та зарубіжної літератури
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(Хмельницький, Україна) iri-s@ukr.net*

Світлана ПІРОШЕНКО,

orcid.org/0000-0002-5818-1735

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри культурології та зарубіжної літератури
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(Хмельницький, Україна) lana715@gmail.com*

ПРОБЛЕМА ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті акцентовано увагу на явищі інтермедіальності, його витоках і теоретичному обґрунтуванні. Авторками пропонується огляд поняття інтермедіальності та окреслюються різні наукові точки зору на тлумачення терміну.

Зазначено, що на сьогоднішній день інтермедіальність є актуальним напрямом у гуманітарних дослідженнях з філології та культурології, мистецтвознавства та семіотики, філософії та медіазнавства, позаяк вона відповідає ключовим тенденціям у розвитку сучасної науки, яка передбачає міждисциплінарність, інтерес до наукових проблем в умовах цифрових технологій, що стрімко розвиваються, а також пошук нового методологічного інструментарію рецепції літературного тексту та актуальних концептуальних засад, що відповідають новим культурним реаліям. Отже, інтермедіальність розглянуто як одну з особливостей сучасної культури, схильної до взаємодії та гібридизації її різних форм.

У цьому контексті актуалізовано одну з ключових ідей постмодерністської парадигми, в якій поняття тексту стає всеохопним, розглядається як будь-яка знакова система, а отже, в статусі тексту позиціонуються твори з різних мистецьких площин: літератури і музики, живопису та скульптури, театру та кінематографа.

У статті проаналізовано становлення західного наукового міждисциплінарного дискурсу інтермедіальності (Аге Ганзен-Леве, Дік Хігінс, Ірина Раєвські та інші), та зроблено акцент на його вітчизняній літературознавчій репрезентації (Л. Генералюк, В. Просалова, Е. Ціховська).

Зокрема зазначено, що серед новітніх українських наукових досліджень актуальним є аналіз інтермедіальності як прояву міжмистецької поліфонії в проекції на творчість конкретного письменника (Н. Жлуктенко, О. Мацяк, І. Мегела, Г. Бітківська, Л. Волощук, О. Омельчук та інші.).

Здійснено огляд типології інтермедіальності (У. Вайсшайн, Й. Шрьотер, І. Раєвські); окреслено перспективи можливих літературознавчих досліджень з застосуванням методологічного інструментарію, яким є інтермедіальний аналіз тексту.

Ключові слова: *інтермедіальність, взаємодія мистецтв, інтертекстуальність, типологія інтермедіальності, інтермедіальний літературознавчий дискурс.*

Iryna SLONEVSKA,

orcid.org/0000-0001-6960-0539

*Candidate of Philosophy, Associate Professor,
Head of the Department of Cultural Studies and Foreign Literature
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
(Khmelnyskyi, Ukraine) iri-s@ukr.net*

Svitlana PIROSHENKO,

orcid.org/0000-0002-5818-1735

*Associate Professor at the Department of Cultural Studies and Foreign Literature
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
(Khmelnyskyi, Ukraine) lana715@gmail.com*

THE PROBLEM OF INTERMEDIALITY IN MODERN SCIENTIFIC DISCOURSE

The article focuses on the phenomenon of intermediality, its origins and theoretical justification. The authors offer an overview of the concept of intermediality and outline different scientific points of view on the interpretation of the term.

It is noted that today intermediality is a relevant direction in humanitarian research in philology and cultural studies, art history and semiotics, philosophy and media studies, as it corresponds to the key trends in the development of modern science, which involves inter-discipline approach, interest to scientific problems in the conditions of digital technologies, that are rapidly developing, as well as the search for a new methodological toolkit for the reception of the literary text and relevant conceptual foundations that correspond to new cultural realities. Therefore, intermediality is considered as one of the features of modern culture, prone to interaction and hybridization of its various forms.

In this context, one of the key ideas of the postmodern paradigm has been actualized, in which the concept of text becomes comprehensive, it is considered as any sign system, and therefore, works from various artistic fields are positioned in the status of text: literature and music, painting and sculpture, theater and cinematography.

The article analyzes the formation of the Western scientific interdisciplinary discourse of intermediality (Aage Hansen-Love, Dick Higgins, Iryna Raievski and others), and emphasizes its domestic literary representation (L. Heneraliuk, V. Prosalova, E. Tsikhovska). In particular, it is stated that among the latest Ukrainian scientific studies, the analysis of intermediality as a manifestation of inter-artistic polyphony in the projection of the work of a specific writer is relevant (N. Zhluktenko, O. Matsiak, I. Mehela, H. Bitkivska, L. Voloshchuk, O. Omelchuk, etc.).

The overview of intermediality typologies has been carried out (U. Weisstein, J. Schröter, I. Raievski); the prospects of possible literary studies using the methodological toolkit, which is intermedia text analysis, have been outlined.

Key words: *intermediality, interaction of arts, intertextuality, typology of intermediality, intermedial literary discourse.*

Постановка проблеми. В епоху «електронної культури» та комп'ютерних технологій все більше загострюється проблема взаємодії модернізованих засобів масових комунікацій та традиційних форм мистецтва. Людина ХХІ століття цілком змінила своє середовище, внаслідок чого і сучасна наука поповнюється новими галузями знань, з усіма притаманними їм складовими. У сучасному культурному просторі спостерігаються художні тенденції, які, з одного боку, знаходяться в активній взаємодії з традицією, а з іншого – свідчать про пошук нових форм виразу і про нові явища в художньому дискурсі. Проблема синтезу художніх мов, що виникла в сфері вивчення категорії міжтекстових взаємодій, є не новою, проте в останні десятиліття зумовила особливий інтерес в дослідницькому полі та отримала варіативні термінологічні позначення, серед яких найпоширеніші: «взаємодія мистецтв», «синтез мистецтв», «інтертекстуальність» та «інтермедіальність».

Цілком логічно, що епоха постмодернізму детермінувала особливі зміни у контексті взаємодії мистецтв, адже однією з ключових засад нового світогляду та художньої практики є принцип інтертекстуальності, згідно з яким кожний текст розглядається як інтертекст, з оприявленими в ньому іншими текстами. У постмодерністській парадигмі поняття тексту стає всеохопним та розглядається як будь-яка знакова система, а отже, в статусі тексту можна розглядати твори з різних мистецьких площин: музики і живопису, скульптури та архітектури, театру та кінематографа. Згідно з цим принципом, літературний текст виходить за межі власних рамок та застарілих уявлень, він відкритий до співпраці, здатний до видозмін та

трансформацій, а отже, вступає у діалог з іншими видами мистецтв.

Таке тлумачення спирається на знамениту ідею Р. Барта: «кожен текст є інтертекстом. Інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більш або менш пізнаваних формах: тексти попередньої культури і тексти оточуючої культури. Кожен текст являє собою нову тканину, зіткану зі старих цитат...» (Барт, 2001: 491–496).

Література, живопис, архітектура, музика, кінематограф знаходять свої контрапункти, внаслідок чого художній твір постає відкритою системою та можливістю творення нового мистецького простору.

Зазначені тенденції є соціокультурним підґрунтям наукової проблеми інтермедіальності, що зумовлює її дедалі активнішу присутність у гуманітарних дослідженнях та художній практиці.

Аналіз досліджень. Теорія інтермедіальності в різних її аспектах, особливо в парадигмах з філології та культурології, мистецтвознавства та семіотики, філософії та медіазнавства, є об'єктом наукових інтересів багатьох західних дослідників, серед яких Р. Барт, У. Вайсцитайн, Б. Вальтер, А. Годро, М. Маклюен, Ю.-Е. Мюллер, І. Раєвські, А. Ганзен-Льове, Д. Хігінс, С. Шрьотер та інші.

Серед науковців немає одностайності щодо виникнення самого терміну «інтермедіальність», його змістового тлумачення, типології інтермедіальності, не існує остаточної та універсальної класифікації, що зумовлює чималу кількість варіацій таміждисциплінарних досліджень, до яких активно долучилися і українські дослідники. Поняття інтермедіальності актуалізовано у вітчизняній літературознавчій практиці в кінці 1990-х років.

Наукові розвідки з зазначеної проблеми розгортаються в двох напрямках: підхід до вивчення літератури в системі мистецтв у контексті компаративних досліджень (*Т. Бовсунівська, В. Будний, Т. Гундорова, Р. Гром'як, М. Ільницький, Д. Наливайко, Г. Сиваченко, В. Силантьєва, В. Фесенко, К. Шахова та інші*) та праці про синтез видів мистецтва (*О. Мацяк, Н. Мочернюк, М. Наєнко, В. Просалова, О. Рисак, М. Фока та інші*).

До творення вітчизняного новітнього наукового дискурсу інтермедіальності активно причетними є Л. Генералюк, за переконанням якої поняття інтермедіальності функціонує в контексті сучасного розширення інформаційного простору, як у позахудожній, так і в художній культурі, освоюючи всі знакові системи (Генералюк, 2008: 75).

Е. Ціховська, з дослідженнями щодо становлення інтермедіальності, кореляції понять «інтермедіальність» та «інтертекстуальність», існуючими підходами до класифікації (Ціховська, 2014).

В. Просалова, з науковими розвідками про види літературно-мистецьких кореляцій (В. Просалова, О. Бердник, *Інтертекстуальність художнього тексту: текстотвірний і рецептивний аспекти*, 2010; *Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу*, 2013; *Інтермедіальні аспекти української літератури*, 2015).

А зовсім недавно літературознавчий дискурс інтермедіальності доповнила спільна праця Світлани Кочерги та Олександри Вісич (Кочерга, Вісич, 2023).

Дедалі більший науковий інтерес викликає зокрема аналіз інтермедіальності як прояву міжмистецької поліфонії в конкретній письменницькій проекції (*Н. Жлуктенко, Синтез мистецтв у романі Томаса Гарді «Мер Кестербриджа»: передмодерні імплікації*, 2010; *О. Мацяк, Синтез мистецтв у прозі Ольги Кобилянської: проблема самототожності письменниці: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. 2006*; *І. Мегела, Інтермедіальність повісті Г. Гессе «Останнє літо Клінгзора*, 2013; *Г. Бітківська, Інтермедіальний дискурс повісті Р. Іваничука «Смерть Юди». Літературний процес: методологія, імена, тенденції*, 2014; *Л. Волощук, Інтермедіальність як прояв міжмистецької поліфонії у новелах Ольги Кобилянської*, 2017; *О. Омельчук, Інтермедіальна проекція літературного авангарду Валер'яна Поліщука*, 2016); *Н. Доценко, Особливості інтермедіального коду прози Патріка Модіано*, 2014).

Мета статті – проаналізувати становлення вітчизняного літературознавчого дискурсу інтермедіальності у контексті західних міждисциплінарних досліджень зазначеного проблемного поля.

Виклад основного матеріалу. Криза гуманізму кінця XIX початку XX століття зумовила перегляд базових концептів традиційної картини світу: життя стало розглядатися як певна ірраціональна, інтуїтивно осяжна цілісна реальність. В цій новій реальності один і той же задум міг бути здійснений одночасно у всіх видах мистецтва, а тому література, живопис, музика, а в подальшому кінематограф стали об'єднуватися загальною творчою основою. Саме взаємодія засобів художньої виразності різних видів мистецтва зумовили затребуваність організації твору одного виду мистецтва засобами іншої, і, як наслідок, виникає інтермедіальний дискурс, що розкривається на рівні іменування, теми, сенсу і форми (Копильна, 2018).

Варто зазначити, що художня практика застосування елементів інтермедіальності існувала задовго до виникнення теорії і навіть виокремлення самого терміну, що з'явився в 1983 році. Витоками теорії інтермедіальності як окремого напрямку можна вважати праці, присвячені взаємодії або синтезу мистецтв.

Стверджують, що власне поняття «інтермедія» вперше в 1812 році використав Семюел Тейлор Колридж. Менше з тим, інтермедіальні відносини між мистецтвами описувалися ще в епоху античності та особливо Ренесансу: серед інших дослідників варто згадати Аристотеля, який визнає взаємодію драми, поезії, танцю і тексту як первинний синкретизм мистецтв, та Леонардо да Вінчі (Аристотель, «Про мистецтво поезії», Леонардо да Вінчі, «Суперечка живописця з поетом, музикантом і скульптором»).

Дік Хігінс, американський художник, композитор, теоретик мистецтва, поет, видавець, гравець і співзасновник міжнародного мистецького руху Fluxus, погоджується з такою концепцією, зауважуючи при цьому відсутність перспектив у поняття «intermedia», яке, на думку науковця, завжди існувало в потенційному вигляді і не може вважатися новацією (Хігінс, 1984, 1997).

З таким баченням першовитоків не згоден А. Годро, який вважає, що термін «intermediality» був уперше застосований Юргеном Ернстом Мюллером наприкінці 1980-тих, при цьому як аргумент на користь власної позиції Годро наводить власне назву статті Ю.-Е. Мюллера: *Комедія «TopHat» та інтермедіальність музичної комедії* (Годро, 2009).

Остаточно ж вважається, що автором поняття «інтермедіальність» є німецький дослідник *Аге Ганзен-Льове*, який вперше окреслив його у програмному виступі на конференції «Діалог текстів»

у Гамбурзі, наслідком чого стала стаття про інтермедіальність (1983), де представлено це явище як дослідницьку парадигму (Hansen-Löve, 1983).

Чимало науковців зацікавились дослідженнями відкритого для розгляду феномену, механізм якого полягає у розумінні тексту як відкритої структури, що вступає у взаємодію з іншими структурами, в результаті чого відбуваються різні види міжтекстових взаємодій. Відповідно з'являються і різноманітні терміни на позначення досліджуваного явища. Зустрічаємо «інтермедіальність» та «інтертекстуальність». Існують різні погляди на кореляцію цих понять. Одні дослідники вважають «інтермедіальність» гіпонімом до поняття «інтертекстуальність», решта зараховують ці терміни до окремих галузей науки (Савчук, 2019).

Як відомо, процес міждисциплінарної взаємодії культурних феноменів, в більшій мірі, притаманний прикордонним і кризовим епохам. Тому, починаючи з 1990-х років, спостерігається зростаючий інтерес щодо вивчення літератури з точки зору різноманітних проміжних конфігурацій, практик та конференцій, присвячених цій темі.

Розуміння категорії інтермедіальності опиняється під впливом декількох факторів. О. Пешкова виокремлює наступні: по-перше, культурознавче бачення, в межах якого інтермедіальність постає домінуючою тенденцією сучасного мистецтва, що тягнє до поєднання в одних мистецьких формах різних засобів виразності, виразно відображається в сучасній художній літературі, а також в межах теорії медіа, що розуміють як канали художньої комунікації між мовами різних видів мистецтва.

По-друге, літературознавче осмислення тексту як продукту вбирання і трансформації іншого тексту, його властивості будуватися у вигляді мозаїки цитат, що створює підґрунтя для розгляду інтермедіальності як категорії, що відображає співвіднесеність одного тексту з іншим, їхню діалогічну взаємодію у процесі їх функціонування, забезпечуючи розширення змісту твору.

І, по-третє, лінгвосоціотичне тлумачення, в ракурсі якого текст розглядається як складна система кодів, множинність яких в ізотопних зв'язках породжує цілісну тканину тексту, а також притаманне лінгвістичній теорії тексту синтезоване уявлення про текст як багатоаспектне, багатовимірне, багатопланове і багаторівневе вербальне утворення (Пешкова, 2019).

Однозначним висновком з вищезазначеного є той факт, що у сучасній науці утвердилось розуміння художнього твору як відкритої системи, що в свою чергу допомогло сформувати новий художній простір, який вирізняється яскравою міжмистецькою взаємодією. Літературознавці

для позначення даного феномену користуються терміном «інтермедіальність». Попри традиційне бачення взаємодії мистецтв як характерного явища для літератури, цілеспрямовано цю проблему почали вивчати лише в останніх десятиліттях ХХ ст. в контексті нового напрямку досліджень – інтермедіальності. Природньо, що літературознавчий інтерес до інтермедіальних студій посилюється в ці десятиліття. Перш за все, це пояснюється впливом медіа, які, ледь ввійшовши в життя суспільства, заповнили усі його сфери, тим самим уможливіючи дослідження феноменів, що постають на межі між жанрами, науками, дискурсами, видами діяльності та більш того, видами мистецтва.

Щодо типології інтермедіальності, то остаточної та універсальної класифікації немає, проте є чимала кількість варіацій та досліджень. Ще в 1979 році У. Вайсштайн, у промові на ІХ Конгресі Міжнародної асоціації літературної компаративістики визначив вісім типів зв'язків літератури і мистецтва:

«1) твори мистецтва, які зображають та інтерпретують відповідну історію, а не є простою ілюстрацією до тексту;

2) літературні твори з описом окремих творів мистецтва (ekphrasis та Bild – як відмінні від Ding, Gedichte);

3) літературні твори, які створюють або літературно перетворюють зразки мистецтва (technopaignia, включаючи поеми-моделі та більшість так званої конкретної поезії);

4) літературні твори, що імітують образотворчі стилі;

5) літературні твори, що використовують технічні прийоми образотворчих мистецтв (монтаж, колаж, гротеск);

6) літературні твори, що співвідносяться з образотворчим мистецтвом та художниками або передбачають спеціальні знання в історії мистецтв;

7) синоптичні жанри (емблема);

8) літературні твори на ту саму тематику, що й твори мистецтва» (Вайсштайн, 2009: 393–410).

На цю класифікацію видів літературно-мистецьких кореляцій звертає увагу В. Просалова у статті «Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу» (Просалова, 2013). Якщо ж розглядати інтермедіальність у культурологічному аспекті, то зачасти мають на увазі чотири підходи до розуміння поняття, які виокремлює німецький дослідник Й. Шрөтер у своїй статті «Дискурси та моделі інтермедіальності» (Schröter, 2011).

1) інтермедіальність як синтез медіа, у результаті якого утворюється єдність медіа («gesamtkunstwerk»);

2) формальна, або трансмедіальна інтрмедіальність – співвідношення проявів одного й того нарративу в «медіальних субстратах» (наприклад, втілення засобами різних видів мистецтва одного й того самого сюжету). Завдяки тому, що нарративи є досить незалежними від медіа, вони здатні виявити відмінності та подібності медіа один від одного;

3) трансформаційна (репрезентація одного медіа через інший, трансформована інтермедіальність – репрезентація одного медіа за допомогою іншого, різних «текстів у тексті», коли відбувається переклад однієї знакової системи в іншу.

4) онтологічна інтермедіальність (наявність спільних рис у різних медіа, наприклад музикальність поезії, театральність прози) (Schröter, 2011).

Ірина Раєвські, доцент Берлінського Вільного Університету, у статті «*Інтермедіальність, інтертекстуальність та ремедіація*» (2015) наголошує на подвійності концепцій інтермедіальності, які можуть бути як продуктивними, так і вводити в оману (Rajewsky, 2005: 43–64).

У наступній типології, запропонованій німецькою дослідницею, виокремлено три підкатегорії:

1) медійні переміщення (трансформація медіа-продукту в інший медіа);

2) медіакомбінація (мішані медіа та інтермедіа, наприклад ілюстровані рукописи, комікси);

3) інтермедійні посилення (музикалізація літератури, посилення у фільмі на живопис) (Rajewsky, 2005: 43–64).

Дослідниця обґрунтовує певну неузгодженість між різними позиціями та дискусіями щодо інтермедіальності: на її думку, поняття інтермедіальності не обмежується певним конкретним явищем чи медіа, чи певним конкретним предметом дослідження. Для І. Раєвські інтермедіальність – це всі явища, які мають місце між медіа. Таким чином, багатоаспектність парадигми інтермедіальності не дозволяє створити єдину теорію, яка була б застосованою до всіх сфер, охоплених цим поняттям (Rajewsky, 2005: 43–64).

З такою позицією корелює бачення проблеми української дослідниці Л. Генералюк, за переконанням якої поняття інтермедіальності активно функціонує в контексті актуального інформаційного простору, як у позахудожній, так і в художній культурі, освоює всі знакові системи, котрі, утворюючи текст, є рівноправними джерелами інформації, «будь то слова письменника, колір, тінь і лінія художника, звуки (і ноти як спосіб їх фіксації) музиканта, організація об'ємів скульптором і архітектором..., аранжування зорового ряду на площині екрана – все це в сукупності представляє

ті медіа, котрі в кожному виді мистецтва організовані за своїм зводом правил – кодом, що є мовою кожного мистецтва» (Генералюк, 2008).

В. Просалова пропонує використовувати термін у процесі аналізу художньої літератури: «Інтермедіальність – це відтворення в літературному тексті таких образних структур, що несуть інформацію про інші види мистецтва; інтермедіальний аналіз спрямований на виявлення засобів суміжних мистецтв, що реалізуються в літературі» (Просалова, 2013: 46–53).

В українському літературознавстві актуальною є дефініція В. Просалової: «Інтермедіальність – це спосібкореляції мистецьких явищ, наявність ухудожньому творі елементів, транспонованих з інших видів мистецтва» (Просалова, 2015: 153).

Такий підхід є ефективним зокрема для аналізу інтермедіальності як прояву міжмистецької поліфонії в проекції на творчість конкретного письменника чи, вужче, на конкретний твір: дослідження такого плану суттєво вплинули на становлення вітчизняного літературознавчого дискурсу інтермедіальності.

Варто зазначити, що хоча серед досліджень художньої взаємодії все ще переважає вивчення взаємозв'язку літератури та інших видів мистецтва, все частіше з'являється помітний прояв аспектів посередницьких зв'язків між візуальними мистецтвами, музикою, танцями, мистецтвом вистави, театром, кіно та архітектурою, що робить особливо перспективними дослідження у зазначеному предметному полі. У центрі уваги, як і раніше, залишаються «тексти» як всеохопна знакова система.

Висновки. ХХІ століття засвідчило сплеск інтересу до знакової реальності як однієї з найактуальніших проблем гуманітаристики.

Формування постмодерністської парадигми стало якісним поштовхом для багатьох змін як в змістовній, так і в формальній категорії художнього дискурсу, що закріпило цілком новий погляд на її історію.

Прихід епохи постмодернізму приніс чимало знакових модифікацій. У постмодерністській парадигмі поняття тексту стає багатоаспектним та розглядається як будь-яка знакова система, а отже, як текст можна позиціонувати і твори з різних мистецьких площин: музики і живопису, скульптури та архітектури, театру та кінематографа. Таке тлумачення спирається на знамениту ідею Р. Барта: «кожен текст є інтертекстом. Інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більш або менш пізнавальних формах: тексти попередньої культури і тексти оточуючої культури. Кожен текст являє

собою нову тканину, зіткану зі старих цитат...» (Барт, 2001).

Зокрема література збагатилась новим змістом, конструктивними техніками і виразними засобами, що послужило стимулом для виникнення нових модифікацій та призвело до так званої «міжкультурної дифузії».

Однією з характерних рис існуючого перелому відзначають і певне «розмиття» рамок мистецтва, що в свою чергу, вплинуло на формування ідеї взаємодії, синтезу різноманітних видів мистецтва, та спричинило активне становлення дискурсу інтермедіальності під впливом декількох факторів, серед яких можна виокремити культурознавче бачення, літературознавче осмислення тексту як продукту вбирання і трансформації іншого тексту, та лінгвосоціотичне тлумачення, в контексті якого текст розглядається як багатоаспектне, багатовимірне, багатопланове і багаторівневе вербальне утворення.

Варіативністю підходів та тлумачень інтермедіальності зумовлена неоднозначність позицій щодо виникнення та змістового наповнення самого тер-

міну «інтермедіальність», відсутність остаточної та універсальної класифікації, типології інтермедіальності. Попри всі полемічні зауваги науковців, у XXI-му столітті термін остаточно ствердився в гуманітаристиці, а за останні десятиріччя виникла чимала кількість досліджень в парадигмах філології, філософії, семіотики, мистецтвознавства тощо, до творення яких активно причетні і українські науковці. Слід зазначити, що в Україні проблема інтермедіальності особливо активно досліджується крізь призму літературознавства та розглядається в двох напрямках: література в системі мистецтв у контексті компаративістики та праці про синтез видів мистецтва.

Застосування такого методологічного інструментарію відкриває нові перспективи рецепції літературного тексту та пошуки актуальних концептуальних засад, що відповідають культурним реаліям цифрової епохи. Форми, жанри та види мистецтва переплітаються між собою, тим самим утворюючи певну взаємодію, що знаходить своє вираження у понятті інтермедіальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка : взаємодія літератури і мистецтва. Київ : Наукова думка, 2008. С. 75.
2. Генералюк Л. Шляхи формування інтермедіальних досліджень. *Слово і час*. 2020. № 3(711). С. 3–27.
3. Копильна О. М. Інтермедіальність як проблема перекладу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018. № 37. С. 159–161. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v37/part_4/47.pdf (дата звернення: 20.10.2023).
4. Кочерга С., Вісич О. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острогор : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/8838/1/Kocherha_Visych.pdf (дата звернення: 20.10.2023).
5. Просалова В. А. Інтермедіальні аспекти української літератури. Донецьк – Вінниця : ДонНУ, 2015. 154 с. URL: <https://docplayer.net/72044630-V-a-prosalova-intermedialni-aspekti-novitnoyi-ukrayinskoyi-literaturi.html> (дата звернення: 18.10.2023).
6. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. *Філологічні семінари*. Київ, 2013. Вип. 16. С. 46–53 URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/505/1/Fils_2013_16_8.pdf (дата звернення: 18.10.2023).
7. Савчук Г. О. Інтермедіальність як категорія літературознавства й медіології. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 81. С. 15–18. URL: https://www.researchgate.net/publication/349493338_Intermedialnist_ak_kategorija_literaturoznavstva_j_mediologii (дата звернення: 18.10.2023).
8. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи: антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 393–410.
9. Ціховська Е. Теоретичні дилеми поняття інтермедіальності. *Слово і час : наук-теор. журнал*. Київ : Фенікс, 2014. № 11. С. 49–59.
10. Hansen-Löve Aage A. Intermedialität und Intertextualität. Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst. Am Beispiel der russischen Moderne. Wolf Dieter Stempel (Hg.). Wien : Wiener Slawistischer Almanach, 1983. P. 291–292.
11. Dick Higgins. The Poetics and Theory of the Intermedia, 1984, Horizons. URL: <https://www.jstor.org/stable/1576984> (дата звернення: 18.10.2023).
12. Rajewsky I. O. Intermediality, Intertextuality, and Remediation : *A Literary Perspective on Intermediality*. Intermedialités. 2005. № 6. P. 43–64. URL: https://www.researchgate.net/publication/273011987_Intermediality_Intertextuality_and_Remediation_A_Literary_Perspective_on_Intermediality (дата звернення: 19.10.2023).
13. Schröter J. Intermedialität : Facetten und Probleme eines aktuellen medienwissenschaftlichen Begriffs. URL: <https://mediarep.org/server/api/core/bitstreams/5b683a57-c119-4a29-a44e-d317df572335/content> (дата звернення: 19.10.2023).

REFERENCES

1. Heneraliuk L. (2008) Universalizm Shevchenka : vzaiemodiia literatury i mystetstva. [Shevchenko's universalism: the interaction of literature and art] Naukova dumka. Kyiv : Scientific Opinion. 75. [in Ukrainian].
2. Heneraliuk L. (2020) Shliakhy formuvannia intermedialnykh doslidzhen. [Ways of formation of intermediate studies] Slovo i chas. 3(711). 3–27. [in Ukrainian].

3. Kopylna O. M. (2018) Intermedialnist yak problema perekladu. [Intermediality as a problem of translation] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*. 37. 159–161. [in Ukrainian].
4. Kocherha S., Visych O. (2023) Literaturoznavcha intermedialnist: heneza i suchasni horyzonty. [Literary intermediality: genesis and modern horizons] *Navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity. Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Ostroh : Publishing House of the National University "Ostroh Academy", 286. [in Ukrainian].
5. Prosalova V. A. (2015) Intermedialni aspekty ukrainskoi literatury. [Intermediate aspects of Ukrainian literature] *DonNU. Donetsk – Vinnytsia : DonNU*. 154. [in Ukrainian].
6. Prosalova V. (2013) Intermedialnist yak yavyshe mystetstva i metod analizu. [Intermediality as an art phenomenon and a method of analysis] *Filolohichni seminary. Kyiv*, 16. 46–53. [in Ukrainian].
7. Savchuk H.O. (2019) Intermedialnist» yak katehoriia literaturoznavstva y mediolohii. [Intermediality" as a category of literary studies and mediaology] *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia "Filolohiia"*. 81. 15–18. [in Ukrainian].
8. Suchasna literaturna komparatyvistyka: stratehii i metody (2009). [Modern literary comparative studies: strategies and methods] : antolohiia / Za zah. red. Dmytra Nalyvaika. Kyiv : Vydavnychi dim «Kyievo-Mohylianska akademiia». Kyiv : Publishing House "Kyiv-Mohyla Academy", 393–410. [in Ukrainian].
9. Tsikhovska E. (2014) Teoretychni dylemy poniattia intermedialnosti. [Theoretical dilemmas of the concept of intermediality] *Slovo i chas : nauk-teor.zhurnal. Feniks, Kyiv : Phoenix*, 11. 49–59. [in Ukrainian].
10. Hansen-Löve Aage A. (1983) Intermedialität und Intertextualität. Probleme der Korrelation von Wort- und Bildkunst. Am Beispiel der russischen Moderne. Wolf Dieter Stempel (Hg.). Wien : Wiener Slawistischer Almanach. 291–292. [in German].
11. Dick Higgins. (1984) *The Poetics and Theory of the Intermedia, Horizons*.
12. Rajewsky I. O. (2005) Intermediality, Intertextuality, and Remediation : *A Literary Perspective on Intermediality. Intermédialités*. 6. 43–64.
13. Schröter J. (2011) Intermedialität : Facetten und Probleme eines aktuellen medienwissenschaftlichen [Intermediality: Facets and problems of a current media studies] Begriffs. [in German].